

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

ZSIDÓ FELEKEZETI ÉS TÁRSADALMI HETILAP.

Előfizetési feltételek:

Budapest, VI., váci körút 23

SZERKESZTI

Egész évre házhoz küldve . . . 8 frt.--
Félévre 4 " --
Negyedévre 2 " .

hová minden küldemény intézendő.

SZABOLCSI MIKSA.

Egyes szám ára 16 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

Czion, a hit forrása. Sz. M.-tól. — Válasz a válaszra. Dr. Steinherz Jakab, székesfehérvári rabbitól. — Dr. Kohut Adolf. (Tárczacikk.) — A mit nem szoktak nyugtázn. (Egy pápai levélből.) — Tömeges kérvény, melyet — senki sem látott. — Dr. Téri József. — Daemonok közt. (Az „Egyenlőség“ elbeszélése.) — Előfizetési felhívás. — Heti naptár. — Hazai hírek. — Külföldi hírek. — Berlini levél. Jófától. — Beküldetett. (Uj adalék ama bizonyos botrányos válási esethez.) — Hirdetések.

Cziön, a hit forrása.

„... Fel! hadd zarándokoljunk az Örökkévaló hegyéhez, Jákob Istenének házához; hadd tanítson utjaidból, hadd járassunk ösvényein, mert Cziönből indul ki a tan és az Örökkévaló szava Jeruzsálemből.“

Jezsaiás 1. 3.

Mesének is merész.

A város, melyben a zsoltárok királyi költője győzelmi dalát zengte és a proféták isteni szellemtől ihlett beszédei hangzottak; a honnan száz győzelemre indult a Makkabaeusok hada és ahol örök szeretetet hirdetett nagy Hillel szelid szava; a város, melynek védelmében Juda százezrei dicső halált haltak és ahol nincsen pont, melyet ne áztatott volna az ősök drága vére; a város végre, mely fiai számkivetése óta tizenhétszer cserélt urat, de a mely gyászát Jesurun elzüllött nemzete fölött soha le nem vetette: Jeruzsálem, tizennyolcz század után nem-sokára újból központja lesz a föld ke-rekségén szétszórt Izraelnek.

Nem a messiás közeli megérkezését akarom megjöendőlni, nem is politikai központot értek. Cziön szentelt vára szellemi központnak készül az egész zsidóság számára. A isteni tan ismerete, a hit tudása tőle ered majd tranczia földön lakó Jákob ivadékaik részére épügy, mint yemeni, amsterdami, sidneyi, kairói, new-yorki berlini, smirnai, budapesti, vagy odessai hitro-konaik számára.

Nem kevesebbről van ugyanis szó, mint arról, hogy Jeruzsálemben, melynek délkörét a földrajzi társaságok nemzetközi gyűlése nemrég a föld általános osztójának, tehát bizonyos tekintetben a világ központjának deklarálta, egy világraszóló zsidó-theologiai intézet létesíttessék, melynek tanárait a föld leghiresebb zsidó theologusai és tudósai közül választanák meg, és melynek hallgatója lenne mindenki, ki a rabbi pályára készül a világ bármely részén.

De ki létesít és tart fenn ilyen milliókat igénylő intézetet? kérded nyájas olvasó, ki hajlandó vagy a világszemináriumot fantasztikus fellegvárnak tekinteni:

Az, — tisztelt olvasó, — ki már nem egy regét valósított meg, kit a jótékonyság terén soha, sem a multban, sem a jelenben senki utól nem ért: Hirsch Móricz báró, kire büszke korunk, mert rá, mint ragyogó tüneményre csodálattal fognak utalni késő nemzedékek.

Midőn három évvel ezelőtt ezen lapok utján az a hír járta be a világot, hogy a nagy emberbarát arra határozta el magát, hogy száz millió frankot juttat kulturális és jótékony czélokra, az olvasók milliói még nem is kétkedtek a hír lehetőségében; egyszerűen regének nyilvánították, mint mikor az őskor titánjainak egy tetteről van szó, mely nem más, mint valamely fantasztikus elme szüleménye.

És a rege mégis valósult. A mesés összeg felét Fürsch báró a muszka kormánynak ajánlotta fel közös nép- és ipariskolák felállítására; 12 millió forintot ugyan ily célokra Galiczia és Bukovina részére az osztrák kormány kezébe tétetett le, míg a még hátralevő összeget tisztán jótékony célokra fordította, felállítván még hét oly irodát, mint a minő évek óta Budapesten egy angyali jószágú hölgy vezetése alatt oly áldásosan működik és melyek összesen havonta nyolczvanötezer forintot juttatnak méltó szegények, betegek és megszorultak kezeihez.*)

Hogy az ilyen férfiú nem tartja meg magának az egyszer nemes célokra szánt összegeket, az ép oly biztos, mint nagy szive kiapadhatlan jósága, és a milyen biztos az is, hogy a mesés adományok korántsem meritették ki jótékonyosságát, miről nap nap után elkövetett megszámlláhatatlan jótékony tényei tanuskod-

*) A 8 jótékony iroda közül magában monarchiánkban 3 áll fenn: Budapesten, Bécsben és egy harmadik (mely két részre van osztva) Lembergben és Krakkóban. A galicziai irodákat a nagy jöltevő, tekintve az ottani nyomort. nagyobb összegekkel látja el, mint a többi, a mennyiben havonta 12.000 forinttal dotálja.

nak, miknek csak legkevesebbje kerül nyilvánosságra.

Bizonyos, mondom, hogy Hirsch Móricz báró nem tartja meg magának azt az ötven millió frankot, melynek adományozását — hisz iskolák ezreit kellett volna érte emelni! — a muszka kormány valóságos mérényletnek tekintett és a melyet, miután Hirsch báró biztosítást kért arra nézve, hogy millióit más célokra felhasználni nem fogják, boszusan visszautasított.

Párisi barátjai régen a szentföldre irányították a báró figyelmét. Tudta, hogy egy párisi gavallér, kit csak »nemes ismeretlen« megjelölése alatt áldanak a boldoggá tett családok százai, 8 év óta rengeteg összegeket áldozott a szentföldön való zsidó gyarmatok támasztására és fentartására Muszkaországból kiüzött ezer családnál több a »nemes ismeretlen« támogatása, folytán saját földjüket munkálják ma az új zsidó falvak egyikében vagy másikában; de másrészt felkeltették Hirsch báró figyelmét arra is, hogy a gyarmatosítás, melynek számtalan barátja van Palesztinán kívül, részben elvonja a segélyezést a Jeruzsalembe lakó hitrokonoktól, kik majdnem

Dr. Kohut Adolf.

A legmagasabb fejedelmi elismerés érte hazánkfiát, kinek neve tárczánk homlokát díszíti. A koronás arany érdemkereszt adományozásával tüntette ki a király. A hivatalos bulletin Kohutnak „az irodalom terén kifejtett hasznos működés“-ével okolja meg a kitüntető elismerést. Majdnem negyedszázados irodalmi munkásság kapja erkölcsi jutalmát, melyre Kohut annyira rászolgált, mint kevés más. Hazánk ismertetését a németek előtt tüzte ki élte céljául; e misszió volt ifjúságának álma, végrehajtásának szentelte férfikora javát, teljét. Tolla, nyelve: német; agya, szive: magyar.

Kohut azon édes kevesek közé tartozik, kik a külföldön felette küzdelmes pályát futnak meg s bár hangzatos nevet szereznek maguknak, folyton-folyvást csak a haza képe lebeg szemük előtt. Szakadatlanul hazája érdekében harczolt; azt szolgálta hatalmas fegyverével; kitünő tollával. Bátran, minden tulzás nélkül állithatjuk, hogy nincs Európában kivüle senki, aki a külföld előtt a magyar népet s nemzetet, a magyar irodalmat, művészetet, ipart, kereskedelmet, a közéletet és bajnokait oly behatóan, részletesen, oly jellemzően, annyi igazsággal és odaadó szeretettel ismertette volna, mint Kohut. Könyvekben, töméntelen sok hirlapi vezér- s tárczacikkék-

ben dicsőített bennünket, méltányolva haladásunkat s becületes törekvéseinket. Sajnos, a művelt külföld, leginkább csak turisták leírásából tanulta ismerni hazánkat, s elleneink még ma sem fukarkodnak rosszakaratu ráfogásokkal. S a külföldi jeleseknak eddigelé csak igen kicsiny koszuja emlékezett meg rólunk és a legtöbbször nem volt a megemlékezésben semmi köszönet. Csak újabb tévhitekkel öregbítették a rólunk uralkodó balvéleményeket. Kohut iratai egészen új s kedvező világításba helyeztek bennünket s szavai ma már általános viszhangot keltenek egész Németországban. Ki oly sokat s szépet írt rólunk, megérdemli, hogy elmondjuk röviden élte folyását és legalább vázlatban rajzoljuk irodalmi működését.

Kohut az örökké emlékezetes 1848. év őszén született Mindszentben. Egyszerű szegény szülőktől származott, kik az eszes, tanulékony fiut beadták a kecskeméti liczeumba, hol végig járta a 8 osztályt. A „hirös“, tösgyökeres magyar városban szívta magába azt az erős, nemzeti érzületet, mely későbbi pályáján is mindenkor áthatotta. Szülői őt is, mint bátyját Sándort, ki jelenleg new-yorki rabbi, papnak szánták. E végből a híres boroszlói rabbiképezdébe küldték. Ez intézet levegőjét azonban sehogy sem tudta megszokni izgékony idegzete. Szabadelvű gondolkozásában áthágta a törvények szabta kor-

kizárólagosan a kívülről jövő alamizsnákra vannak utalva.

Főképen ezen a bajon segitendő, a báró elhatározta, hogy teremteni fog magában Jeruzsálemben oly jövedelmi forrást, mely lehetővé tegye, hogy a szent város lakói maguk szerezék meg kenyerüket; elhatározta, hogy nagyszabású új ipariskolát állít fel és hogy a zsidóság hajdani fővárosában az egész világ zsidósága számára rabbi-képző iskolát létesít.

A megfelelő nagy alapból — mint párisi tudósítónk írja — elláttatnak majd nemcsak a őiskola tanárai, de mindazok is, kik azt látogatni fogják. A kik egész tanulmányaikat ott végzik, különös támogatásban részesülnek, de azok is, kik más intézetben végezték tanulmányaikat utazási és fentartási költségeket nyernek, hogy a jeruzsálemi főiskolát legalább egy évig látogathassák.

A községek fel lesznek kérve, hogy rabbi felvételénél sulyt fektessenek arra, hogy a felveendő a jeruzsálemi főiskola részéről is mutasson fel bizonyítványt és a rabbi-képző intézetek és jesivák szintén fel lesznek szólítva, hogy

növendékeiket tanulmányaik végén a jeruzsálemi intézet látogatására bírják.

A jeruzsálemi főiskolán az előadásokat héber nyelven fogják tartani, melyet végre megért minden bachur és minden magasabb osztályú szeminárista. A pozsonyi jesiva tanulója és a modern rabbi-képzők növendéke a jeruzsálemi nagy besz-hamidrast bátran látogathatják együtt; az ott terjesztendő tanok és ismeretek mindegyiküknek egyaránt drága lesz.

Beláthatatlan az erkölcsi hatás, melyet az ily intézet fennállása, az egész világ zsidóságára, és kiszámíthatatlan a befolyás, melyet a felekezet vallásos életére gyakorolhat.

Összehozza az egymástól elválasztottakat, ébreszti és emeli a nemes felekezeti öntudatot, Dávid hajdani várát a zsidóság szellemi központjává teszi, melyet oly régóta nélkülözött és — a báró szeme előtt csak ez lebegett — a szent város éhező lakosságának a nagyszámú idegen tudós és tanuló ottartózkodása által tisztességes uton kenyeret ad és — akarva, nem akarva — emelni fogja szellemi és erkölcsi színvonalát.

látokat, sőt meggondolatlanul „egy szeminárista emlékiratai“ című röpiratában igazán jóízű, diákos humorral pellengrére állította az intézet kicsinykedő szellemét. A tanárok sem vették tréfára a dolgot s mivel a rebellis diák nem akarta ünnepélyesen megkövetni őket, utilapút kötöttek talpára. Kohut szívből örült élete e fordulatának, mert most igazi hajlamát követhette.

Düsseldorfba ment lapszerkesztőnek s összes tehetőségét a hirlap- és könyvírásnak áldozta. Ez időre esik a felekezeti irodalom terén folytatott működésének java része. „Humboldt Sándor s a zsidóság,“ „Mendelssohn Mózes és családja“ és több más ilyenmű nagyobb monografiái sok becses adalékokkal bővelkednek a német zsidóság újabbkori történetére vonatkozólag.

A következő esztendőben Berlinben találjuk Kohutot, mint a szabadelvű „Berliner Zeitung“ szerkesztőjét. Hatalmas csapásokat mért éles, szókimondó tollával főleg a kancellár politikai iskolaja meghittjei ellen, mitsem törődve azzal, hogy támadásaival magasrangu személyekre sujt le. Így könnyen érthető, ha egész sereg ellensége támadt, kik a ravasz cselszövényt és álnok, rút hazugságot győzelemre segítették, s Kohutot 1884-ben minden ok nélkül kiutasították Berlinből. Kohut egyre hivatkozott szeplőtlen jellemére, kifogástalan írómodorára: mindhiába. A német vendéglátás nem gyakorolt kegyelmet. A

tulságos békeszeretetéről ismeretes berlini nagykövetségünkél is zárt ajtókra talált. A berlini rendőrség kivételesen megokolta a kiutasítási rendeletet, mondván: »irodalmi tevékenysége kellemetlenné vált.« Vajjon miben állt e kellemetlenség? Abban, hogy Kohut sok zaklatás dacára is megmaradt magyar állampolgárnak. Az ő ujsága a »Berliner Z.« volt az egyetlen német lap, mely igazságos volt irántunk akkor is, midőn a többi német hirlapnál torkon forradt a méltányos szó és csupán csak a részrehajlás hangján beszéltek. Elég a szászokra, az iskolatörvényre és a német Schulverein igazgatásaira utalnunk és eszünkbe jut a német lapok felzudulása, jajveszéklése. Nagy kegynek vehettük, ha csupán »barbárok, félvadak« neveztek bennünket és nem halmoztak el még különb diszes jelzőkkel; Kohut számos vezércikkeiben határozottan tört lándzsát a magyarok mellett s míg hűsítő vizsugarakat bocsátott a jó szász atyafiákra, tüzes villámszavakat röpitett a Schulverein nagyképű igazgatói közé. Mekkora erkölcsi bátorságnak kellett lennie abban a férfiban, ki egymaga utjába állott a ránk nézve oly káros áramlatnak! Politikai s társadalmi körökben nem is hívták Kohutot másnak, mint a »magyaronenak.« Lelke egész meggyőződéséből vallotta magáénak e nevet, mely annyi kellemetlenségbe sodorta. (Vége következik.)

Áldott legyen az elme, melyben a terv született, és áldott a kéz, áldott a nagy és nemes szív, mely megvalósítja! Sz. M.

Válasz a válaszra.

Asbóth János országgyűlési képviselő ur az »Egyenlőség« 7. számában cikket közöl, melynek egy része beszédének részéről történt bírálatával foglalkozik, iparkodva állításaimat főképen tényekkel megczáfolni.

Hogy a tudományos foglalkozás hitbeli dolgokkal igenis szakadásra vezethet, erre nézve Asbóth ur felhossa, hogy megismerkedett a Svájcban egy Straus és Renan álláspontját elfoglaló felekezet hitszónokával. De hisz a szabadság eme klasszikus földjén menedékre és vendégszeretetre talál a forradalmárok és rendbontók minden neme, és miért gátoltnék meg itt a szekta alkotás jámbor mulatsága. De utalás történik egyuttal más országokra is, mint Skóciára és Erdélyre, hol az unitáriusok felekezete Straussal és Renannal ugyanazon alapon állnak.

S hogy az argumentáció még teljesebb legyen, felhozatik a protestáns egyház sokféle elágazása, nevezetesen pedig a diszidensek és nem konformisták felekezete, melynek jogczímét csupán csak a szorosabb szervezet perhorreskálása szolgáltatja.

Nos engedje meg a t. képviselő ur, hogy minderre mindössze csak annyit mondjunk, hogy a példák nem bizonyítanak semmit a zsidók szervezkedése ellen, mivel oly időből valók, midőn a felekezetek fölburjánzása napirenden volt, t. i. a reformáció századából. Egészen másként állana orthodoxaink ügye, ha szakadási vágyuk mellett a történeti jogosultság szólana, de épen ez hiányzik teljesen. A zsidóság — és itt ismét a képviselő ur könyvére vagyok kénytelen utalni — mindig egységes egészet képezett és a keresztény vallással, e részben legalább, párhuzamba nem helyezhető. — Különös, hogy Asbóth ur cikkében maga mellett az első keresztény községeket hozza fel, holott maga megengedi, hogy ezek is ragaszkodtak a templomhoz és zsinagógához, tehát hitbeli sarkalatos eltérések mellett is a közösségből ki nem váltak. Egyébiránt elenyészően csekély számban

voltak a zsidóságban azok, kik Jézusban a megváltó messiást tekintették és bizonyára elvész a többi pártok módjára, ha Pál apostol világra szóló irányba nem tereli a mozgalmat.

Hogy én szakadást konstatáltam a karaitákról még pedig a jeruzsálemi templom idejében, abban képviselő ur határozottan tévedni méltóztatik. Mert az még mindig messze áll az eldöntéstől, vajjon a 8. század közepén történt elszakadása a karaitáknak összefügg-e és mennyire az egykori szadducezimussal, de nagyon valószínű, hogy az iszlamita vallásos mozgalmak (szuniták és siiták) voltak befolyással a karaismusra. — »Rendkívül figyelemreméltónak« tartja Asbóth ur azon állításomat, hogy »legkevésbé lehet szó szakadásról a zsidóságban, mely külső egység hiánya folytán a legtágabb tért engedte a hitnek és gondolkodásnak« De hát mi következik ebből? Talán csak nem az, hogy a zsidóság egyesegyedül a rendezetlenség slendriánjával üdvözülhet? De igenis következik annyi, hogy az ellentétes nézetek bizonyos toleranciával voltak egymásíránt még oly korban is, midőn keresztény részről az ellenkezőre kínálkoztak nagy számban példák; vagyis a zsidóság annál inkább menekülhetett meg a korszerű türelmetlenségtől, mivel nem volt szabályozott egyháza, mely a lelkeket féken tartotta volna.

De másrészt nem kevésbé igaz marad az is, mire Asbóth ur könyvében a zsidókról szólva, oly nagy súlyt fektet, hogy t. i. a sz. templom által kifejezett szoros közösség nem lazult a különböző pártok surlódásai által. Megengedve tehát, hogy vannak bizonyos ellentétek a zsidóság két tábora között — és melyik felekezetben nincsenek ilyenek! — következik-e ebből, hogy a zsidóság régi elhanyagolt állapotában meghagyassék saját maga és a hazai művelődés nagy kárára?

Nem látja-e a képviselő ur is, mint bárki más, hogy az orthodox és neolog csak rosszul választott elnevezései két vallásilag teljesen azonos pártnak?

Avagy hallotta-e már valaki, hogy az izr. orsz. iroda a kerületi elnökökkel együtt vallási reformokkal foglalkozott? És mi választja el az ugynevezett status-quo-belieket az orthodoxok-

tól, holott mindkét párt a maradiságban egy hajszálig megegyez, kivéve hogy a Reich Ignác-ról szóló 14. hittételt az előbbi el nem fogadta? — De a képviselő ur erősen látszik azon hitben lenni, hogy a törvény szerinti élés vagy nem élés képezi a neologok és orthodoxok siboletjét; nos, ha valóban oly melegen érdeklődik javunk iránt, akkor méltóztassék csak egy kissé körültekinteni és meg fog győződni, hogy mindkét táborban akadhat ilyenekre is és olyanokra is. A meddig pedig az orthodoxok szóvivői be nem bizonyítják, hogy a neologok elhagyták a régi közös alapot, addig ne vegyék rossz néven, ha minden józan ember elszakadási viszketegőket másra, mint vallási skrupulozításra vezet vissza.

Végül megnyugtathatom a t. képviselő urat az iránt is, hogy »megszólaltatása« alatt semmi maliciát nem gondoltam, hanem igenis a beszédében nyilvánuló tubuzgalmából azt véltem következtethetni, hogy arra az érdekeltek részéről valami nagyon felkérethetett.

Dr. Steinherr Jakab,
székesfehérvári rabbi.

A mit nem szoktak nyugtázni.

— Egy pápai levélből. —

Igazán sajnáljuk, hogy pápai tudósítónk levele már a lap zárta előtt érkezett hozzánk, úgy, hogy nem vagyunk abban a belyzetben, hogy az egész rendkívüli érdekes tudósítást közzétehetnők, hanem annak csak a legmarkansabb pontjai ismertetésére kell szoritkoznunk.

Az orthodox közvetítő bizottság budapesti irodájában, — a feltétlen hitelt érdemlő tudósítás szerint, — néhány nap óta nagy az öröm.

Nem az adar hó, melyben minden jámbor zsidó örülni tartozik, és nem is a purim közelsége a vig-ság oka, hanem — fogadni mernék, hogy a tisztelt szerkesztő ur ép ebből az okból nagy gyászt tételez fel Reich Ignác sátrában — mert a vallás- és közoktatásügyi miniszter utolsó leirata a közvetítő bizottságnak 3 ízben átadott kérvényét, a 239 rabbi kijelentését, szintugy a rabbik deputatiója által két ízben átnyújtott petícióját — kerekén visszautasította!

A vaksággal meg nem vert igaz zsidó, tény, csak őszintén örülhet az esztelen ostrom visszaverésének, de hajl a Podmaniczky-utcza irodában gyászt,

sőtét gyászt tételez fel mindenki. Pedig milyen tévedés!

Kiadták a jelszót: Veszedelemben a tórah, elveszve az orthodoxia! Az orthodoxiát és a tóráth természetesen meg kell ismét menteni, a mentés pedig pénzbe, sok pénzbe kerül. S minthogy magától értetődik, hogy a mentést más, mint Reich nem eszközölheti: ergo fel lesznek szólítva a jámbor községek: küldj nek pénzt, pénzt Reich Ignác-nak, mert Reich Ignác a miniszter elutasító válaszára nemsokára egy új memorandum beadásával fog felelni.

Memorandum beadásához minek kell pénz, és ha kell, nem jut-e arra abból a 6000 frtból, melyet Reich évente a zsidó iskola-alapból huz, ezt a „hithü“ községek nem is kérdezik már; megszokták, hogy prófétájuk pénzt kér tőlük minden kudarcz után, mely hiveit éri, mert minden kudarcz után meg kell őket menteni és ezek a kudarczok — tudja Isten — nyomban érik egymást.

És minthogy a mostani kudarcz a legalaposabb mely a pártot évek óta érte, Reich annál több pénzt követelhet a megijedt községektől, és ez az, mi megmagyarázza a nagy örömet a Podmaniczky-utcza irodában.

A kultusminiszternek mult évben történt elutasító rendelet után Reich Ignác 50 frtot kért és kapott községünktől a mentés művére, most nagyobb a kudarcz, minélfogva nagyobb mentésre is készül, tehát 100 frtot kér. Községünk, igaz, Reich „leg-hithübbjei“ közé tartozik, de azért még is akadtak hitetlenek, kik a titkos adakozáshoz hozzájárulni nem akarnak, annál is inkább, mert Reich a mult évben adott 50 frtot sem akarja nyugtázni.

Az előljáróság, melynek el kell számolni a pénzzel, ismételve kérte a nyugtát. Reich elébb nem is felelt, utóbb megsokalta az „alkalmatlankodást“ és bosszusan kijelentette, hogy „nem tudják-e, hogy ilyen pénzeket nem szoktam nyugtázni!“

A 100 frt adományozása ezek után korántsem biztos még.

A készülő memorandumot illetőleg, még nincs eldöntve, hogy a királynak, vagy a kulturminiszternek lesz-e átadandó; eddig annyi történt, hogy Reich meghozatta a porosz zsidók szervezetére vonatkozó — L a s z k e r beszédeit.

A 239 „hithü“ rabbi auktoritását Reich ur most a legnagyobb német „neolog“ auktoritásával akarja hát felcserélni. Tanulmányozza különben nagy szorgalommal a porosz zsidó törvényt, melyből oly isteni leczkét kapott Csáky Albin gróftól.

Sómré Hadasz.

Tömeges kérvény, melyet — senki sem látott.

Több tiszteletreméltó vidéki rabbi reklamálja nálunk azt a kérvény-javaslatot, melyet az európai és amerikai rabbik közt köröztetnek és melynek feladata, hogy a katolikus egyház fejét rábirja arra, hogy tiltakozzék az ostobák, vagy gonoszok által a zsidók ellen gyakran hangoztatott ritualis gyilkosság fertelmes vádjá ellen. A mód, melylyel a derék rabbi urak a peticzióról szólnak, becsületére válik — a „Pester Lloyd“-nak. A hír valóságában dehogy kétkednek, — hisz benne volt a „Pester Lloyd“-ban, — csak méltatlankodnak, hogy a kérvényre nézve az ő véleményüket miért nem kérték még ki?

Tisztelet, becsület a reklamáló rabbi uraknak, de erre a kérvényre nézve már megkérdéztlenek maradnak, még pedig azon fontos okból, mert a kérvény egyszerűen nem létezik. A „Pester Lloyd“ oly minden tekintetben kiváló lap, hogy a belé helyezett bizalmat tökéletesen igazoltnak látjuk, de végtére a legnagyobb ember is csak ember és a legtekintélyesebb lap is csak lap, minélfogva ki van téve annak, aminek ki van téve minden lap: a felültetésnek. A „Pester Lloyd“ sem ellenőrizheti minden hozzá beküldött hír valóságát, s nem tehetette azt azzal a hírrel sem, melyet, nem tudjuk ki, az európai és amerikai rabbik által a pápához intézendő monstrepeticzióról hozzája beküldött, és melyet utána a többi lapok is közöltek.

Az ilyen kérvényre, melyet igeris megpendített a Magdeburgban megjelenő „Israelitische Wochenschrift“ utolsó száma, mert Rampolla biborosnak a pápa nevében Manning érsek útján dr. Adler Hermannhoz juttatott, általunk is közzétett válaszszal megelégedve nem volt, — nincsen semmi szükség és nincs is semmi értelme. Két pápának (IV. Incze és XIV. Kelemen) és megszámlálhatatlan katolikus főpapnak a vérvád ellen intézett határozott nyilatkozatairól is az áll, hogy a felvilágosodott emberre nézve fölöslegesek, azokra nézve pedig, kiknek a zsidóság elleni izgatás kenyerük, hitelt nem érdemlők. Esztelenség volna, hogy még maguk a zsidók adjanak alkalmat egy ellenük intézendő agitációra, mely az ily kérvény elküldése esetében, határozottan megindulna. Ezer befolyás érvényesülne ellenük a vatikánban, kivált oly papok és laikusok részéről, kik az esztelen vád mellett ugyyszólva engajirozva vannak.

Értelme volt az ilyen kérvényeknek a közép-korban, mikor még boszorkányokat égettek meg és az inkvizíció máglyái vigan csapkodtak ég felé; most az ilyen terv csak egy tulcsigázott agynak lehet a szüleménye.

Dr. Téri József.

— Meghalt 1890. február hó 24-én. —

Budapest egyik legkedveltebb orvosa, ki több, mint negyven éven át folytatta a fővárosban áldásos működését, Téri József dr., szívszélhűdés következtében február hó 24-én reggeli 9 órakor hirtelen elhunyt. A boldogult 67 éves volt, midőn a halál meglepte.

Baján született, hol atyja, Traub, hajós volt. A fiatal Traub tudományos pályára lépett és elnyerte az orvosi diplomát. Egy ideig Apatinban praktizált. Ekkor vette nőül a pesti izr. hitközség volt titkáranak, néhai Barnay Igrác leányát. Utóbb a fővárosba költözött, hol a Téri nevet vette fel. Csakhamar egyike lett a legnépszerűbb és legkeresettebb orvosoknak. A főváros három legtekintélyesebb betegsegélyző-egylete választotta meg orvosává.

Hogy mennyien szerették és tisztelték Térit, az leginkább kitünta febr. hó 26-án végbement temetésén, mely alkalommal óriási gyászközönség adta meg neki a végtesztetést. Megjelentek a Concordia, az Első magyar izr. betegsegélyző- és temetkezési egylet és a Zion egylet testületileg, gyásztatyókkal bevont zászlóikkal.

Friedmann tanár főkéntor és az énekkarnak gyászdala után dr. Kohn Sámuel megható beszédben méltatta az elhunyt számos érdemeit, melyeket mint orvos és mint emberbarát szerzett. A talmud említi már, hogy nagyobbat tesz az, ki másokat indit jótékonyaságra, mint a ki magáéból ad. Téri magáéból is áldozott sokat, de még többeket indított arra, hogy segítsenek az inségeseken.

A nagyhatású beszéd elhangzása után a koporsót a négylovas gyászkocsira emelték, mire az inapozás menet a temetőbe indult. Az előcsarnokban a szokásos szertartások elvégzése után Spitzer D. H., a Concordia diszalelnöke mondott búcsúztatót, ecsetelve a boldogult áldásos működését, melyet mint az egyletnek megalakulása óta volt orvosa kifejtett. Megindulástól remegő hangon említette, mint ragadta el a halál az elhunytat épen akkor, midőn betegeihez készült, hogy írt nyujtszon nekik tájaldalmukra.

„Elhagysz bennünket“ — így fejezte he a beszédet, — „de szeretetünk, ragaszkodásunk követnek, elkísérnek nyugvó helyedre. Derék férfiú voltál egész életedben. Sokat, szünetlenül dolgoztál, térj most nyugalomra!“

Miután Helfer Vilmos dr. az elhunyt kartársai neveiben mondott rövid beszédet, a koporsót elhantolták, mire a jelenvolt szabadkőművesek a „testvérlánczot“ alkották és Gerő Károly következő, költői szépségekben gazdag búcsúztatót mondta:

Testvér, — isten veled!

A kik szerettünk és a kik szeretünk haló porodban is, gyászba borult testvéri szívvel állunk nyitott sírod előtt s áhitva a vigasz sugarát gyászunak éjjelébe, a népes sirmezőben szertenézzünk, keresve földi hüvelyétől megvált elröppent szellemed.

De óh az messze szállt, messzebre mint a költöző madár, mely itt hagyja az enyészet évszakát az első őszi széllel hulló falevéllal — s a kik megsiratnak, utól nem érhetik.

A koporsóba zárt romok közül futó árnyék gyanánt illant el életed, az áldásos munka kezében megszakadt, megszűnt szivednek nemes dobbanása s mely oly jóságos szeliden elandalgott közöttünk, biztatva, bátorítva, elsimitva a sötét borút gondterhelt homlokokról és felszárítva a könnyező szemeknek harmatát, az annyi munka és annyi küzdelem között is oly ihlett lelked — tisztán miként az ég adá — örök keletre szállt!

Osztályosid valánk a munka műhelyében, a gyászból a nagyobb rész a miénk és mélyen gyászolunk. Kitudtél a sorunkból, te harczosink legjobbika, ki javára voltál mindenkinek s használtál mindennütt. De a te sirod előtt csüggednünk nem szabad. Életed minékünk drága emlék, megszakadt munkád minékünk szent örökség s emléked az erőnköt edzi és fenmarad közöttünk.

Testvér, isten veled!

»Az élet rövid béke s hosszú harcz, de a halál rövid harcz s hosszú béke.«

A földi harczot átszenvedéd és abban hős valál. A küzdelem erődöt kimeríthetéd, de szeretet volt a te fegyvered, s embertársaidnak szenteléd áldásos életed. A köny-özönt, mit annyian hullatnak érted, te megérdemelted s halálad nem egy családot sujt csupán, halálad a közjónak vesztesége.

Legyen tehát a rádborult éj fényesség neked. A magasba röppent lelked lelje fel sejtelveink honában azt az üdvöt, melyet itt alant elérnünk megtagadva van s fakasszon bár izzó könyeket a gyász, legyen neked könnyű a föld, legyen neked édes az álom, — testvér — isten veled!

A gyászoló közönség ezután elhagyta a temetőt, melynek új lakója bizonyára megérdemelte, hogy a legnagyobb dicsérettel emlékezzenek meg róla.

*

A boldogult családja számos részvétlevelet és táviratot kapott. Többek közt az elhunyt sógorai, Barnay Lajos, a berlini Barnay-színház igazgatója és Schindler Barnay dr. cs. tanácsos, marienbadi fürdőorvos, továbbá Schindler Antal báró követségi tanácsos Párisból stb. küldtek táviratokat.

TÁRCSA.

DAEMONOK KÖZT

— Az „Egyenlőség“ elbeszélése. —

V. FEJEZET.

B o r k ö z b e n .

[Folytatás.]

— Tudja, hogy bölcS Salamon király alatt behozták ismét a bálványimádást. Sába királynője és

barátai importálták . . . Különösen egy aranyos fajdot tartottak nagy tiszteletben . . .

— Hahaha, aranyos fajdot? Pompás.

— A fajd közvetítette ugyanis a bölcS Salamon és Sába királynő közti ismeretséget. A király egykor nagy lakomát adott és megízente az összes állatoknak, hogy küldjenek egy-egy képviselőt . . . Megakartta mutatni vendégeinek, hogy nemcsak az összes emberek nyelvét érti, de az állatokét is.

— Nagyszerű!

— Megjelentek az állatok . . . A király kevélyen mutatta be őket vendégeinek . . . Bemutatta ezer feleségét is, és nagyhangon mondogatta, hogy messze tájon minden fejedelem hallgat az ő parancsszavára.

— És az aranyos fajd?

— A fajd hallva a király dicsekvését, megszólalt: „Bocsáss meg, uram, királyom, ha ellened szólok, de szülőföldem urnője még sohasem adózott neked.“

— „Hogy hívják urnődet?“ kiáltja a király. — „Sába királynőjének“, feleli a fajd. . . A király azonnal meghívatta a királynőt, a ki el is jött és rohammal hódította meg az uralkodó szívét.

— Éljenek a szép asszonyok!

— A király pedig türte, hogy azontul a fajdot bálványként imádják, és halálos büntetéssel fenyegették azt, ki a fajdot bántja . . . Egy zsidó azonban a fenyegetés daczára szétrombolta a bálványt, és ezért bíró elé vitték . . .

— Nos, s aztán?

— A bíró okos ember volt, és így szólt: „Ne öljétek meg ezt az embert, hanem vigyétek a bolondok házába, mert elhihetitek, a zsidók titokban mind úgy gondolkoznak, mint ez, csak hogy van annyi eszük, hogy el nem árulják; ez a szerencsétlen azonban elég bolond volt arra, hogy elárulta magát!“

Harsl elhallgatott.

Ruben reá bámult.

— Nos? hogy tetszik? kérdi a bohóc.

— Veszem észre, hogy akarsz valamit mondani.

— Meg is mondtam.

— Hallottam a hasonlatot, de nem látom, hogy milyen esethez hasonlítottad.

— Figyeljen hát reám! Minden nőben meg van a hajlam arra, hogy szétromboljon egy bálványt; sokan várnak amíg szabadon meglehetik, némelyik azonban oly bolond, hogy előbb árulja el . . .

Ruben kihörpöntette poharát.

— Hahaha, hát ki az a bolond? kérdé kaczagva. Talán bizony a menyasszonyom, hahaha!

— Megért! feleli a bohóc komolyan. Atyja az ígért összegén kívül még 2000 aranyat ad Czeczillel.

Ruben néhány pillanatig maga elé bámult, aztán egyszerre felkelt helyéről.

— Hahaha, ravasz kópé maga, szólt . . . Köszö-

*

nöm a Bész Jákobot . . . Jót tanulhatni belőle . . .
No, nem lesz kára belőle . . .

— Hála Istennek, dörmögé Harsl . . . Most men-
jen ki, és írja alá a szerződést.

— Megyek!

Ruben kiment.

Aláírták az okmányokat, mialatt Adler egy ara-
nyozott csészét dobott a padlóra, hogy száz da-
rabra tört.

— Sok szerencsét, jó szerencsét! kiálták a ven-
dégek.

A vőlegény kaczagva csókolta meg a holthala-
vány menyasszonyt.

Harsl a rabbihoz lopózkodott:

— Részeg, suttogá, holtrészeg! . . .

A vendégek távoztak.

Ruben is besúuzott.

Harsl ekkor kis könyvet adott neki.

— Mi ez? kérdi Ruben.

— A Bész Jákob . . . Olvasgasson belőle.

— Jól van, köszönöm . . .

Ruben hazatért és otthon ágyába heverve olvas-
gatni kezdett . . . A hűvös esti szellő elütte némileg
mámorát . . . Olvasott . . . olvasott . . . megfede-
zett mindenről, csak böngészte a „Jákob házáat“.

*

Ezalatt Adler házában iszonyu zürzavar ural-
kodott.

A bankár bement leánya szobájába, de azt üre-
sen találta . . . Az asztalon levélke volt, mely követ-
kező sorokat tartalmazta:

„Végre sikerült rád találnom, imádott Cze-
czil. Kövesd e sorok átadóját; kedvesed kar-
jaiba vezet. Pap várakozik rád; nemsokára
keresztény vagy és enyém leszesz örökre.

Pedrod.“

Adler lerontott az utcára! szolgálai követték . . .
Keresték a leányt . . . Hiába . . . Czeczil eltűnt . . .

(Folytatása következik.)

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük **feb-
ruár végén** lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóz-
tassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szét-
küldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 8 frt — kr.
fél évre 4 frt — kr.
negyed évre 2 frt — kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre 7 frt — kr.
fél évre 3 frt 50 kr.
negyed évre 1 frt 75 kr.

Az „Egyenlőség“
szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váci-körút 23. sz.

Naptár.

Vasárnap (1890. márczius hó 2.) 5650. adar hó
(29 napos) 10-ike. Hétfő 11-ike. Kedd 12-ike. Szerda
(Taanisz-Esster. Bójt) 13-ika. Csütörtök (Purim első
napja) 14-ike. Péntek (Purim második napja) 15-ike.
Szombat (Hafszókó) 16-ika. Hetiszidra: **Ki-Sziszó.**

Hazai hírek.

— **Fayer László — Szilágyi utóda.** A Szilágyi
Dezső távoztával megüresedett büntetőjogi tanszék
betöltésének kérdésével foglalkoznak az egyetemen.
Három jelöltet emlegetnek leginkább: egy vidéki
jogtanárt, az ügyészség egy tagját és Fayer László
rendkívüli tanárt. Ha tisztán az érdemekre lesznek
tekintettel, kétséget sem szenved, hogy Fayer nyeri
el az állást; igen ám, de oly körülmény forog fenn,
mely az illetékes körök szemében — legalább eddig
ugy volt — a legnagyobb bűn a budapesti egyetem
rendes tanárságára aspirálóknál, és ezt a „bünt“ nem
teszi jóvá sem a lángész, sem a rendkívüli tehetség,
sem a fáradhatlan buzgalom, sem az évek hosszú során
át folytatott tudományos működés. Fayer László
hitrokonunk; már pedig Budapesten zsidó egyet. rendes
tanár eddig nem volt; csak a keresztviz adja meg a
a legfőbb kvalifikációt és nem használ száz diploma
sem, ha nem csatolják hozzá — a keresztlevelet. —
Sokan hagyták már el őseik szent hitét, hogy elnyer-
hessék a rendes tanárság polczát; Fayer Lászlót is
erre akarnák kényszeríteni? — Nem fog sikerülni. —
Szégyenletes dolog, hogy oly lángelméjű embernek,
mint a milyen Fayer, az országgyűlési gyorsirodában
kelljen töltenie idejének nagy részét, melyet pedig örö-
mest fordítana tudományos célokra, melyet sokkal
inkább használhatna fel jogi életünk szervezésének
érdekében. Az illetékes körökön mulik, hogy Fayer
László elfoglalhassa azt a helyet, mely jobban meg-
illeti őt, mint bárki mást. Hiszen eléggé tanusítja ezt
az a körülmény, hogy sokkal többen hallgatják őt, mint
számos rendes tanárt, hogy hallgatói — még pedig
felekezeti különbség nélkül — rajongva szeretik, hogy
nincs az egyetemen professor, ki hallgatóival oly
szivélyesen, oly kollegiálisan érintkezik, mint Fayer,
ki legutóbb is saját költségén kézi könyvtárt rende-

zett be az ifjuság számára. Talán az ő nagy érdemeinek mégis sikerül majd megtörni azokat a torlaszokat, miket eddig a zsidó tudósok elé emeltek, és ez bizonyára nem lesz csupán Fayer dicsősége, hanem a tanári testület és a kormány szabadelvűségének is fényes bizonyítékául fog szolgálni.

— **Rabbi beiktatás.** Horovitz Ármin rabbit, a nagyszombati hitközség új lelkészét, január hó 19-én iktatták be hivatalába. Mint levelezőnk írja, a szertartás nagy ünnepélyességgel ment végbe. Az egész hitközség várta a fiatal rabbit, ki délután érkezett meg az érte indult három tagu küldöttség kíséretében. Fetter Mór üdvözlő beszéde után a menet a templomba indult, hol Horovitz rabbi megtartotta széktoglató beszédét, melyben megígérte, hogy egész életét községének fogja szentelni. A hallgatóságot mélyen megindította, mikor az ifju lelkész apostrofálta nemrég elhunyt atyjának (a szilágy-somlyói pap) szellemét, és fogadást tett, hogy atyja nyomdokain fog haladni. A beszéd óriási hatást keltett, és a hitközség tagjai a legszebb reményekkel várják új papjuk további működését. — Este diszvacsorát rendeztek a rabbi tiszteletére és ez alkalommal Horovitz rabbi magyar felköszöntőt mondott a királynak. Zitter Mór hírlapíró a hitközség felvirágozásáért üritette poharát. Fetter Mór és Hirsch N. után Grünbaum Ábrahám, a hosszú-aszói rabbi mondott nagyhatású beszédet. Klein Gábor a hitközség gyors magyarosodásért emelt poharát. Beszéltek még Rieger Henrik, községi pénztáros és Horovitz József, az ünnepeltnek öccse is. Éjtélkor az új rabbi hálaímtát mondott és távozott; a társaság azonban még ezután is együtt maradt. — E helyütt sajnálkozva igazítjuk helyre azt a sajtóhibát, melylyel mult heti számunkban Horovitz urat nagyszombati rabbivá tettük meg; Nagyszombaton a hitközség tagjainak öröme meglehetősen csökkent erővel és buzgalommal működik Sidon Simon rabbi, a régi, igazán kitűnő gárda e kiváló tagja, kinek két fia, a verseczi rabbi, és Sidon dr. fővárosi ügyvéd is diszere válnak felekezetünknek. Különben már előzőleg megírtuk, hogy Horovitz Ármin urat Nagyszombaton választotta meg rabbijává. Nagyszombaton főtisztelendő rabbijának pedig kívánjuk, hogy még sokáig élhessen szent hivatásának, melyben már annyi érdemet szerzett.

— **A zsidó kórház dicsérete.** Schulek Vilmos dr., európaszerte hírneves szemészünk, egyet. tanár, a napokban meglátogatta az új zsidó kórháznak Szili Adolf dr. egyet. magántanár vezetése alatt álló szemészeti osztályát. Behatóan megvizsgálta az ambulans betegek rendelő intézetét, a különféle helyiségeket, és aztán meglátogatta a betegszobákat. Legnagyobb dicsérettel adózott az osztály vezetőségének, és alig győzte dicsérni az izr. hitközséget, a miért oly kórházat létesített, mely mi kívánni valót sem hágy és tökéletesen a kor színvonalán áll. Az izr. hitközség büszke lehet Schulek Vilmos dr. elismerésére.

— **Az országos rabbiképző-intézet önképző és önszegélyző köre** meghívókat küld szét a f. hó 2-ikán (vasárnap) délután 3 órakor tartandó diszgyűlésre, melyen Singer Bernát „A házasság története”-ről tart felolvasást, Klein Arnold „Képeket a zsidó népeletből” mutat be, Fischer (Makai) Emil Jehuda Halevi költeményeit ismerteti, Handler Simon „A szentírás hasonlatait” tárgyalja, míg Kecskeméti Ármin Kiss József „Simon Juditját” és Farkas József Garay „Obsitos”-át szavalják. — Vendégek szívesen láttatnak.

— **Baumgarten Izidor dr.** kir. alügyész a napokban igen sikerült felolvasást tartott a magyar jogászegyletben. A vizsgálati fogságról értekezett, előadva az e tárgyra vonatkozó nézeteit. Az előadást nagy tetszéssel fogadták, különösen azt a részt, melyben a mostani vizsgáló bíróságnak nemcsak feleslegességét, hanem káros voltát fejtegette. A felolvasást zajosan megtapsolták és Csémegi elnök az egylet nevében köszönetet mondott Baumgartennak, kit méltán sorozhatunk hazánk leghivatottabb jogtudósai közé.

— **Csepreghi Schapringer Joachim**, a pécsi zsidó hitközségnek egyik alapítója és 31 éven át volt buzgó, fáradhatatlan elnöke, márczius 2-án tölti be áldásos életének nyolczvanadik évét. Mint levelezőnk írja, a hitközség tagjai, de Pécs város más felekezetű polgárai is szívesen óvácziókban fogják részesíteni az érdemekben megöszült aggastyánt, ki mindenkor bebizonyította, hogy mennyire szíven hordja úgy hitközsége, mint a város érdekeit. Már számos jótékony alapítványt tett és ezeket ujabban ismét fogja gyarapítani. Születése napja alkalmából 3000 frtot adományozott a város szegényei számára. Méltán megilleti őt a „morenu” czim, melylyel Pécs város főrabbi, dr. Perls Ármin őt megtisztelte; az országos nevű főrabbi „Jeremias siralmi” czimű legújabb munkáját Cs. Schapringer Joachimnak ajánlotta. A hitközség képviselőtestülete önmagát tiszteli meg, midőn volt elnökét kitüntető ovácziókban részesíti.

— **A fővárosi jótékonyági bizottság** többek közt a pesti izr. nőegyletnek 600 frtot, a budai izr. nőegyletnek pedig 100 frtot szavazott meg segélyképen.

— **A gyermekharát** egyletnek szerdán előkelő vendégei voltak: Tisza Kálmán miniszterelnök neje Krausz-Wahrmann René asszony kíséretében meglátogatta az egyesület helyiségeit, ahol ez éhező iskolás-gyermekeket látják el ebéddel. E helyiségek legnagyobbika az izr. nőegylet népkonyhájában van, hol Bischitz Dávidné és Böke Gyula drné fogadták a vendégeket, kik Keppich asszony vezetése mellett nézték meg a termeket, melyekben 262 gyermek étkezett. Husleves, marhahus rizszsel és kenyér képeztek s menut. Tisza Kálmánné több gyermeket szőlított meg. „Mit reggeliztél?” kérdé az egyik kis leányt. — „Kenyeret,” hangzott a válasz. — „És mit kapsz vacsorára, gyermekem?” — „Kenyeret” — „Csak kenyeret kaptok mindig?” — „Majd-

nem mindig! — felelé a lányka könyezve. — Ezután az izr. pöbgyelet árva menhelyét és az épület többi helyiségeit tekintették meg, és ő excellenciája több izben fejezte ki elismerését a mindenütt uralkodó rend és tisztaságért.

— **A Deák Ferencz jótékonyági egylet** a napokban tartotta meg XIX. közgyűlését, melyen ifj. Heideberg Mór elnökölt. Ez alkalommal szívélyes óvásokban részesítették Steiner Bertalan pénztárost, ki már 17 éven át viselte e tiszteletet. Leleplezték az ünnepeltnek kitűnően sikerült arczképét és dr. Eröss Zsigmond lendületes beszédben méltatta érdemeit. Steiner B. hálából 500 frtos alapítványt tett az egylet javára. — Az egyes jelentéseket ezután tudomásul vették.

— **Felolvasás.** Csukási Fülöp, a pesti izr. hitközség tanítója: »A héber nyelvoktatás jelentősége, terjedelme és methodikája az interkonfeszionális iskolák izr. hitoktatási programjában« czimen felolvasást tartott a budapesti izr. hitoktatók testületében. — A felolvasás, mely egész terjedelmében külön lenyomatban is megjelent, a héber nyelv sikeres oktatása érdekében teendő intézkedésekről szól. — A tantestület határozata folytán Csukási értekezését egész terjedelmében felterjesztették a budapesti izr. hitközség iskolaügyi szakosztályához.

— **A pécsi Chevra Kadisa** 1889. évi kimutatása ma érkezett hozzánk. E szerint a szent egyletnek tiszta vagyona 6296 frtra rug. A bekeblezett tagok száma 192. A jelentést aláírták Dr. Grünhut Ignác egyleti elnök, és a Rófé Cholim egylet nevében Trentschiner Joáchim, Weisz Gábor és Fischer Mór.

— **Popper Dávid és Szendy Árpád Bukarestben.** A román főváros előkelő körei — mint Bukarestből írják — nagy rokonszenvvel fogadták Popper Dávid gordonka- és Szendy Árpád zongoraművészt. A magyar művészek e hó 20-án a királyi palotában Erzsébet román királyné előtt is játszottak. Az udvari hangversenyen a királynén kívül jelen voltak még a trónörökös, az összes udvarhölgyek s több katonai méltóság. A királyné nagy elismeréssel nyilatkozott a művészek játéka felől. Másnap este az „Atheneum“ disztermében tartott a két művész hangversenyt, melyen Bukarest intelligenciája nagy számmal volt képviselve s lelkes tapsal adózott a művészeknek. E hangversenyen is jelen volt a román királyné a trónörökösselel.

— **A „Haladás“ jótékonyági egylet** m. hó 23-án tartott közgyűlésén meleg szavakban emlékeztek meg Kohn A. M. diszelnök elhunytáról, s aztán a választásokat ejtették meg. Egyhangulag megválasztották elnöknek: Megyeri Krausz Lajos orsz. képviselőt, alelnökké: dr. Hüvös Józsefet és Atlasz Samut, pénztárossá: Hecht Ábrahámot, gondnokká: Hecht Bernátot, betegfelügyelővé: Tadjfeld Sándort. — Megemlítésre méltó, hogy az egylet 48 évi fennállása óta ez volt az első közgyűlés, a melyet magyar nyelven tartottak meg.

— **Az aradi I. betegségélyző és temetkezési egylet** évi jelentéséből azt látjuk, hogy az egylet teljesen megfelel hivatásának. A múlt év végén 292 rendes, 167 pártoló és 25 tiszteletbeli tagja volt. Kiszolgáltattott 2935 orvosi rendelvény. Az egylet elnöke Kohn J. N., titkára Neumann Armin. — Az egyletnek vasárnap tartott közgyűlésén Kohn J. N. elnök meleg szavakban emlékezett meg Andrássy Gyula grófról, kinek elhunytai miatti fájdalmának az egylet jegyzőkönyvileg adott kifejezést. A megejtett tisztujtáson az elnököt három évre választották meg újból.

— **Dóczy Lajosról** lapunk legutóbbi számában azt irtuk, hogy a német-kereszturi kántornak volna fia. Mint most nekünk írják, a hirneves költő és író atyja nem volt kántor, hanem kereskedő. A német-kereszturi zsidó hitközség kántorát Dóczy gyermekkorában Freudernek hívták és atyja volt annak a genialis ifjunak, kiről lapunk 6. számában megirtuk, hogy jelenleg Amerikában kiváló egyetemi tanár, bár a budapesti rabbiképzőbe nem akarták felvenni. — E helyütt megemlítjük, hogy több helyről érkeztek hozzánk gratulációk, a miért lapunknak mult pénteken megjelent számában közöltük az Andrássy gróf és Dóczy Lajos között fennállott viszonyra vonatkozó ama adatokat, miket a legelőkelőbb bécsi lapok, a Neue Freie Presse és a Fremdenblatt csak vasárnap tettek közzé.

— **Kitüntetés.** Maulwurf Manó szalonikii kereskedőt, hazánkfiát, ki 15 év előtt Nagy-Kanizsáról ment jelenlegi lakhelyére, a király kitüntette a Ferencz-József rend lovagkeresztjével. Maulwurf még csak 31 éves, de azért egyike a legképzettebb és legjobb hirnévnek örvendő kereskedőknek.

— **Thomán István** hirneves fiatal zongoraművész ez idei hangversenyét érdekes műsorral márczius 7-én tartja meg a fővárosi Vigadóban. Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és társa udvari zeneműkereskedésében.

— **Major J. Gyula** e hó 9-én délben tartja meg hangversenyét, melyen a budapesti filharmónikus társulat tagjai, a magyar zeneiskola női kara és az orsz. izraelita tanítóképezde férfi kara fognak közreműködni. Műsor: 1. Zongoraverseny. D-Moll. Előadja zenekari kísérettel a szerző. Dirigálja Benkő Henrik. — 2. Szegény Margit, Ballada, szövege Komócsy József-től. Előadja zenekar, a férfi- és a női énekkar. A szólót éneкли Vadasi Josefín k. a. — 3. Magyar szimfónia, H-Moll. Introductione, Allegro. (Szabadságharcz.) Andante. (Borús idők.) Finale. (Ébredés.) Előadja a zenekar és a vegyes kar. Helyárok: Körszék 3 frt, ülőhely 2 frt, karzati állóhely 50 kr. — Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és társa magy. kir. udvari zeneműkereskedésében.

— **A szünidei gyermektelep egyesület** küldöttsége, mely Dégen Gusztáv orsz. képviselő, csetei Herzog Péter és Szabó József urakból állott a minap őfelségénél tisztelgett. Ez alkalommal a király legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az egylet áldásos működéséről.

déséről. — E helyütt említjük hogy az egyesület alapítása és felvirágzása körül elsősorban kiváló érdemeket szerzett magának Sturm Albert lapunk jelestollu munkatársa is.

— **A vöröskereszt egyesület lipótvárosi fiókjá** a napokban tisztújító közgyűlést tartott. Ez alkalommal három hitsorsosunkat is érte az a kitüntetés, hogy beválasztották őket az egyesület tiszti karába. Egyik alelnökké lett ugyanis Bischitz Dávid asszony, jegyzökké pedig dr. Farkas Emil és dr. Steiner Lajos lettek. Mindenesetre szép kitüntetés oly egyesületben, melynek elnökeivé Fabinyi Teofil volt minisztert és Baross Gábornét választották meg.

— **Előfizetési felhívást** bocsátott ki Bányai Jakab nagybecskereki tanító Diesterweg Frigyes Adolf Utmutatójának általános részére. A nagyérdemű munka előfizetési ára 2 forint. Bányai neve kezkesedik róla, hogy a fordítás hü és gondos lesz és bizony méltán appellálhat a tanfőfiakhoz és a tanügy barátaihoz, hogy pártolják annyira, hogy „a nagy szellemi munka mellett anyagi áldozatok súlya ne nehezédjék rá.” — A márczius hó végén fog megjelenni.

— **Az első józsefvárosi emberbarát egyesület** Wertheimer Lajos elnökle alatt tartott tisztújító közgyűlésén az elnököt újra megválasztották. A további választás eredménye: Alelnökök: Frankfurter Manó és Brandstädter J., pénztáros: Klein J., ellenőr Goldner Izrael, gazdászok: Guttmann Adolf és Lissauer J. Ezenkívül 28 választmányi és 12 pótagot választottak.

— **Veszprémből** írja nekünk egy buzgó olvasónk, hogy ott a keresztény nagy ünnepeken a zsidó iskolákban is szünetelnek az előadások. A község boldogult rabbija hozta be azt a szokást, melyet azzal okolt meg, hogy keresztény gyermekek is járnak az intézetbe. De tekintettel arra, hogy a gimnáziumban, hová sok zsidó ifju jár, a zsidó nagy ünnepeken tartanak előadásokat és különösen tekintve azt, hogy most már egy keresztény gyermek sem jár a zsidó iskolába, igazán megmagyarázhatlan, hogy miért szünetel az említett napokon az iskola, mert az csak nem elegendő ok, mit egyik tanító említett, hogy „nem akarják, hogy a hazatérő gyermekek lármájukkal zavarják az ünnep csendjét.”

— **Uj templom.** A villányi izr. hitközség e hó 12-én a tervbe vett új templom alapja javára minden tekintetben fényesen sikerült bált rendezett. A siker kivívásában legnagyobb érdeme Flack Mór villányi kereskedőnek van, ki a bál eszméjét megpendítette, és sokat fáradozott sikeres keresztülvitele körül. A szent cél javára 1020 forint jutott. Felülfizettek a következők: Engel József fiai (Pécs), Tauszig Zsigmond (Pécs), Kohn József (Mohács), Bárány Jakab, ifj. Tauszig Vilmos, Latzkó és Popper (Budapest), A. Hermann's Söhne (Bécs), Schwartz Lipót (Siklós), Schwabach S. G. (Pécs), Flack Mór, Schön M. E., Schwabach Sándor, Bölskey Gyula,

Heller Adolf, Spitzer Hermann, Lövenbein Lipót (Siklós), id. Tauszig Vilmos, Nátán J., Faith Császár, Breuer Hani, (Siklós), Hahn Sámuel (N.-Harsány), Steinbach Móricz (Siklós), Schwartz Jakab (Siklós), Csernahorsky Móricz Gold Mór, Steiner Simon, Weisz Simon (Uj-Bezdan), N. N., Spitzer Adolf, Váradai József, Kohn Ignác (Budapest), Spitzer Samu (Budapest), Güns Géza, Singer L., Proksch Arthur, Schippert János (Magyar-Boly), Schultz Béla (M.-Boly), Hernian J. (M. Boly), Schuth Vincze, Alt Bernát (M.-Boly), Engel Sámuel (M.-Boly), Dr. Ungár Adolf (M.-Boly), Dr. Róth László, Sedlák Antal, Ungar Fülöp (N.-Falu), Heller Gyula (M.-Boly), Mautner Róbert (Bere-mend), Láng Ede (Bere-mend), Ancher-mann László, Fischer Mihály (N.-Budmér), Weiss Antal (Bécs).

— **A fővárosi takaré- és hitelintézet** Beck Dénes igazgató elnökle alatt tartott közgyűlésén a felolvasott jelentések konstatálták, hogy az intézet viszonyai kitünőek. Az igazgatóságnak egyhangulag adták meg a felmentést. Beck Dénest, Freund Miksa drt, Fon Dezsőt és Herz Vilmost újra megválasztották igazgatókká; a választmány tagjaivá lettek Brill Ferencz, Brettschneider Vilmos, Ehrlich Manó, Márk Markus, Strasser Adolf stb. Ügyész: Mayer Sándor dr. Felügyelők: Beck Jakab, Brody Samu dr, Reich József dr., Wittmann Mór dr. és Wolf Mór; pótagok: Grünstein Mór és Berger Zsigmond.

— **A budapesti kisiparok takaré- és hitelegylete** Links Ármán dr. elnökle alatt tartotta meg évi közgyűlését. Az összforgalom 1,625.570 frtra rug.

— **A budapesti általános hitelegylet** Weitzénfeld Jakab elnökle alatt tartott közgyűlésében Schönbberger Miksa vezérigazgatónak eddigi buzgó tevékenységeért köszönetet szavaztak. A 25 frtos részvényeket 50 frtosokká fogják konvertálni. Az alapszabályokon több módosítást eszközöltek.

Külföldi hírek.

— **Tizenkét millió adomány.** A Hirsch báró által Galiczia számára telajánlott 12 millió adomány ügyében Lembergben azt írják, hogy egy zsidóküldöttség azzal a kérelemmel fordult Tarnowski Jan gróf helytartóhoz, hogy az ügy keresztülvitelével bizza meg az országos ügyosztályt. Az ügyosztály azonban csak akkor venné kezébe a dolgot, ha döntő szavazattal ruházzák fel és az alapítványi-bizottság Galicziában és nem Bécsben székelne. Attól tartanak, hogy ha oly sokat teketóriáznak, Hirsch báró visszavonja majd az adományt.

— **Német lap Reich Ignácáról.** A »Jüdische Presse«, Hildesheimer rabbinak, a németországi orthodoxok vezetőjének lapja, épenséggel nem hízogó módon nyilatkozik a magyarországi orthodoxok közvetítő irodájáról, illetőleg annak vezetőjéről. Többek

közt kijelenti, hogy a kerületi elnököknek emlékiratában az orthodoxok ellen és a közvetítő bizottság ellen emelt panaszokat helyesli, sőt szaporíthatná is. Hihetetlen, leírhatatlan, hogy a közvetítő bizottság badar üzelvei mily károkat okoznak, valamint megfoghatatlan az, hogy elnöke lehet egy olyan ember, kinek már ismételten nyilvánosan szemébe mondták a legmegbecstelenítőbb sértéseket, még pedig oly emberek, kiket nem igen lehet méltóságteljesen ignorálni“, — írja tovább a nevezett lap. — „Mély fájdalommal kell konstatálnunk, hogy tényleg megtörtént, hogy megsértett hiuság, önkény, a községi terhek alóli szabadulás utáni vágy pártoskodásokat okoztak a községekben. A közvetítő bizottság elnöke képtelen pozitív eredményt létrehozni, hanem inkább azon van, hogy meghiusítsa a belátóbbak és határozott cél felé tartók törekvését, és ily módon a községekben külviszályokat és civakodásokat idézett elő, melyek látszólag különböző vallási meggyőződésben, valójában azonban a helyi nagyságok versenygésén és részben az illető elnökök gondolatlanságán és intrikáin nyugszanak.“ — Orthodox rabbi írja ezeket a magyar orthodoxok méltatlan vezére ellen.

— **Augusztá császárné**, mint említettük, buzgó jóakarója volt a zsidó jótékonyági intézeteknek. A berlini zsidó sinylők házához, ennek ötvenéves jubileuma alkalmából következő levelet intézte. „Örvendek azon, hogy az intézetnek ötven éves fennállása alkalmával szerencsét kívánhatok; az intézet érdemeiről személyesen meggyőződtem, és tudom hogy továbbra is áldásosan fog működni a berlini polgártársak javára. Mellélkelve küldöm a császár arcképét“. — Hogy a császárné mily ellensége volt az antiszemitzmusnak, kiviláglik abból a beszélgetésből, melyet leányának, a badeni nagyhercegnőnek társaságában folytatott Auerbachchal, ki tudvalevőleg több éven át felolvasója volt. Auerbach 1881. márczius 26-án kelt levelében következőket írja e beszélgetésről: „Elmondtam, mennyire fájlalom a zsidó üldözéseket; nem csekélység, mikor azt kell hallanom, hogy nem vagyok német, nincs hazám. Ezt kell megélnem nekem, ki már negyvenhat éve legjobb erőmmel dolgozom a német népért és hazaszeretet dolgában nem állok senki mögött.“ — Ezt elismerték, és a nagyhercegnő még azt is mondta: „Higyje el, ez a csunya dolog csak Berlinben van“. — „Itt is csak muló baj“ veté közbe a császárné. „Berlinben nem tudni honnan, egyszerre kisarjadzik a gomba, de már másnap eltűnik, mert nincs gyökere. És ön láthatja, hogy a baj elmult vagy legalább is tűnőben van.“ — Czáfolnom kellett ezt, és azt állítottam, hogy az udvar nem eléggé értesült a kedélyek elvadultsága felől. A császárné erre így szólt: „Mi mindenkor fentartottuk régi viszonyainkat régi barátainkhoz — öntől eltekintek,

mert nem csak barát, hanem költő is, — és e viszonyunkat továbbra is fenn fogjuk tartani.“ — A császárné ezután nagyon dicsérőleg emlékezett meg a zsidók jótékonyaságáról.

— **Oppert Jules**, világhírű asszyrologust, ki egyike a jelenkor legkiválóbb orientálistáinak, mint Párisból írják, megválasztották a Les etudes juives zsidó tudóstársulat elnökévé. — Ez a társulat nagy tekintélynek örvend Franciaországban, és számos világhírű tudós van tagjai közt.

— **Otholenghi Jona** hirneves zsidó emberbarát, mint Aquiból írják, 50000 frtot adományozott az ottani zsidó árvaház javára, melyet már ismételten részesít ily bő segélyekben. — Milanói rokona, Otholenghi Salvatore 11,000 lirát adományozott jótékony czélokra. Otholenghi Salvatore alapította a hivatalnokok takarékpénztárát, melynek már több, mint 30,000 tagja van, és melynek védnökségét Umberto király fogadta el.

— **Höslélkűség.** Na uheim felső-hassziai fürdőhelyen nagy szerencsétlenség történt. A közeli Friedbergből többen jöttek, hogy a tavon korcsolyázzanak, és ekkor a jég beszakadván Deiche Minna 19 éves hajadon és Hotz Gusztáv ref. papjelölt a jég alá szakadtak. — Löb Mór friedbergi kereskedő segítségükre sietett, de hasztalan; a höslélkű alig 23 éves fiatal ember maga is ott veszett, a nélkül, hogy a leányt és Hotzot megmenthette volna az iszonyu haláltól.

— **Az Associazione della Stampa** a napokban tartotta meg tisztújító ülését Rómában. Megválasztották alelnökké: Levi Clemente lovagot, tanácsosokká: Luzzatto Attiliot, Barzilai Salvatoret és Arbib Edoardo képviselőt, kik mindannyian tekintélyes tagjai a zsidó hitközségnek.

— **Zsidók a porosz iskolákban.** Berlinben most jelentek meg az 1889. évi iskolaügyi statisztikai kimutatók. Ezek szerint a népiskolába 35000 zsidó tanuló járt; zsidó fefekezeti iskolákat 13.000 tanuló látogatott. Volt összesen 318 zsidó iskola. A berlini községiskolákon 58 zsidótanító működött.

— **Francia zsidó ujság.** Szmyrnából írják, hogy ott egy Le Nouveliste című folyóirat indult meg, mely minden 14 napban fog megjelenni. Ez az első francia zsidó lap a Keleten, mert eddig csak héber-spanyol hírlapok jelentek meg. Az új folyóirat a szultán védelme alatt áll.

— **Antiszemita bemutató.** Hogy Drezdában miképen mutatják be az antiszemita jelölteket, arról igen épületes dolgokat ír egy ottani hírlap. A napokban történt többek közt, hogy az antiszemita reformpártnak több hive falkásan berontott egy vendéglőbe, hol néhány békés polgár üldögélt és itt nagy hangon kezdték dicsérgetni: az antiszemitzmust és szidni a zsidókat. A vendégek egy ideig lehetőleg nyugodtan türték a garázdálkodásokat, de midőn az egyik antiszemita hosszú beszédhez fogott és be akarta mutatni az ott levő antiszemita jelöltet, a nyugodt polgároknak is felforr a méreg és tiltakoztak a bemutatás

ellen. Több sem kellett az antiszemitáknak. Neki estek a vendégeknek és útni-vernii kezdték őket. Egyikük a jég-tartó tartalmát öntötte rájuk, egy másik „reform“ párti megharapta egy drezdai orvos kezét. Csak a rendőrség vehetett véget a zavargásnak.

— **Rothschildék és az antiszemitizmus.** Egy kiváló párisi hírlapíró meglátogatta a Rotschild ház egyik tagját és megkérdezte, mint vélekedik azoknak állításáról, kik szerint az antiszemitizmust Bontoux, a csödbe került Union-Generale hirhedt igazgatója, okozta. A feleletet következőkben közöljük: Bontoux okos ember volt; hosszabb ideig lakott Ausztriában, honnan ő és különösen az arisztokrata világban forgolódott neje kissé furcsa véleményeket hoztak magukkal a zsidók felől. De azt hiszem, hogy Bontoux azzal, hogy katolikusnak nevezte bankját, nem akart hadat izenni a zsidók által alapított bankoknak; csak az egyház embereinek tőkét akarta biztosítani magának. — Az elnevezés nem volt a bank lobogója; csak reklamul szolgált. A bank összedülése ismeretes. Az antiszemitizmus ekkor látott Franciaországban napvilágot. A tönk szélén fordult a Rotschild házhoz, hogy mentse meg az Uniot; a Rotschildok megkezdtek a munkát, hogy legalább a betéteket mentse meg, de Bontoux elfogatása mindent semmivé tett. Pedig nem érdemelte meg az elfogatást, melyet az akkori igazságügyi miniszter a saját szakálára eszközölt. — Persze azok, kik pénzüket elvesztették nem vallották be saját hibájukat, hanem azt mondták, hogy „a zsidók okozták.“ Különben Franciaországban az antiszemitizmust csak a szalonoknak malkontensei okozzák, nem a nagy tömeg; Rotschild Alfonz hiszen nem akarták megválasztani, mert nagyon klerikálisnak (!) tartották: Igy gondolkodik a tömeg. Franciaországban az antiszemitizmus csak a parfümös körökben divatos, hol nem is gondolnak arra, hogy mi lesz Páris piacából, ha a Rotschild-ház ma-holnap Londonba költözik.

— **Diákpárbaj halottja.** Felháborító eset történt Freiburgban; az ottani egyetemen alakult „rhenanok-körének“ néhány tagja boros fõvel nagy botrányt okozott, és már-már verekedésre került a dolog a diákok és polgárok közt, midõn egy Salomon Ede nevü medikus közbevetette magát. A részeg legények azonban „görbe zsidóficzkónak“ gunyolták a fiatal embert, ki erre azt kiáltotta, hogy az egész társaság tekintse magát arculütöttnek. Másnap három kihívás érkezett Salomonhoz; mind a háromnak „háromszori golyóváltás 15 lépésnyi távolságról“ volt a feltétele. Salomon nem utasíthatta vissza a provokálásokat; még csak két napi halasztást sem adtak neki, hogy letehesse utolsó szigorlatát. A szigorlat napján kellett kiállnia és ellentele, Vering diák, az első lövéssel megölte. Freiburgban az eset óriási felháborodást szült; a diákság zõme élesen elítéli a rhenanok eljárását. Az egyetemi közlöny lesújtó módon nyilatkozik Salomon gyilkosairól. — De mit használ ez? Salomon meghalt, a mint megölték nem

rég a szerencsétlen Blumot is. Ugyancsak idején volna, hogy megfékezze a német diákok zabolátlán elemeit, és a császár, ki oly nagy hajlamot tanusít a visszaélések teljes megszüntetése iránt, dicsõsége cselekményt művelne, ha a »menzuroknak« is végét vetné.

— **Még egy zsidó vita.** Az osztrák kápviselelházban mult héten ismét zsidóvitával foglalkoztak. Tárgyalás alá került ugyanis az annak idején Schõnerer által benyújtott petíció, hogy tiltsák el az orosz zsidók bevándorlását. Winterholler elõadó azt indítványozta, hogy a ház térjen a kérdés felett napirendre. Türk erre azon panaszkodott, hogy a ház nagyon is közönyös az orosz zsidókkal szemben. Beszéde folyamán Gompertz ellen támadt, ki állítólag egy hat gyermekes munkását elbocsátotta, mert megválasztották a munkások képviselõjévé. Az elnök erre felszólította a jeles antiszemitát, hogy tartózkodjék az ily vádaktól. Gompertz kijelentette, hogy a vád teljesen alaptalan, és Türk minden bizonyítéka csupán egy — névtelen levél. (Pollak: névtelen denuncziáció!) — Kronawetter odanyilatkozik, hogy az efféle zsidóviták valóban csak idõlopást képeznek. A bevándorlás eltiltása nem irányulhat felekezeten ellen, hanem legfeljebb oly emberek ellen, kik nem tudják magukat fentartani. Igy történt Amerikában is. Csatlakozik ahhoz, hogy a ház térjen napirendre, de egyuttal szólítsa fel a kormányt, hogy terjeszzen be a keresetképtelen szegény emberek bevándorlásának akadályozását célzó törvényjavaslatot. — A ház elfogadta az indítvány elsõ részét, a napirendre-térést, de a második részt mellõzte.

— **Zsidó nõegylet Bulgáriában.** A szófiai német izr élita jótékony nõegylet legújabb jelentése szerint az egylet a mult évben is kiváló eredménnyel működött. Az egyletet a fejedelem, valamint ennek anyja is részesítették adományaiban; utóbb Klementine herczegnõ elfogadta a diszelnõki tisztelet, kijelentve, hogy örömmel áll élére olyan jeles egyletnek, mint a milyen a bulgáriai zsidó nõké.

— **Zsidó rabok.** A boroszlói fogház két zsidó rabja jomkipur napján nem akart résztvenni az isteni tiszteletben. Fränkl dr. rabbi erre vonatkozó panaszára a fogházigazgató kijelentette, hogy csak keresztény rabokat kényszeríthet arra, hogy az együttes ájtatosságban résztvegyenek. A rabbi erre Herfurtt belügyminiszterhez fordult, ki e napokban odautasította a fogházigazgatót, hogy ne tegyen különbséget a rabok közt és szükség esetén a zsidókat is kényszerítse rá, hogy jelen legyenek az istentiszteleteken.

— **Halottégetés.** Párisban a Pere-Lacheise temetõn javában folyik a halottégetés; az influenza számos áldozatát változtatták már itt át hamuvá. A rabbik és a katolikus lelkészek nem végeznek temetési szertartást a kemenczéknek szánt holttesteknél.

— **A bagdadi zavargások.** Nemrég kimerítõ tudósítást közöltünk a Bagdadban történt véres zsidózavar-

gásokról. Mint most értesültünk Serri basa, az új császári helytartó Bagdadba érkezett és ünnepélyesen elfoglalta hivatalát. Az új kormányzó jó hírnéknek örvend, és remélhető, hogy helyreállítja majd a rendet, valamint a zsidók és mozlímok közti egyetértést is, annál is inkább, mert ezt Stambulban is megkívánják.

— **Moszkvából** írják a következőket: Az igazgatótanács nemrég rendkívüli ülést tartott, melyben a zsidókat érdeklő igen fontos ügyet tárgyaltak. Tudvalevőleg a zsidóknak csak a „letelepítési-körön“ belül szabad ingatlanokat szerezniök, és csak azok számára történtek engedelmények, kik orosz egyetemet végeztek. A tanács most azzal a kérdéssel foglalkozott, hogy ne engedjék-e meg a privilegiált zsidóknak azt, hogy a letelepítési rayonon kívül szerzett házaikat és egyéb fekvő birtokaikat átörökíthessék családjukra. A tanács, mint az a mostani állapotok közt félhető volt, a g a d ó l a g határozott.

— **Biblia vakok számára.** Londonban megjelent egy vakok számára nyomandó héber biblia első próbaive. A nagyérdékű könyvet Frees H. készíti, ki hat évvel ezelőtt megvakult és ekkor megismerte, mily jótéteményt képeznek a Braille-rendszerű domboru betűs könyvek. Héber imakönyvet is fog kiadni; e célra Mocatta F. O. 500 márkát adományozott a kiadónak.

— **A jeruzsálemi sinylők házában** a múlt év olyamán 36 aggastyánt ápoltak; a kiadások 173,233 piasterre rugtak, míg a bevételek összege csak 117,048 piaster volt. Pénztárossá Hamburger N. Z. kereskedőt, a Hamburger és társa cég főnökét választották meg.

— **Zsidók Macedóniában.** A legújabb népszámlálás szerint Macedóniában és Ó-Szerbiában összesen 2,880,515 lakos van, ezek közt 69,645 zsidó.

— **Trinidad** délamerikai városban nemrég szentelték fel az új zsinagógát, mely a 10,000 lakost számláló helység egyik legszebb épülete. A hitközség, mely építtette, még csak hat év előtt alakult, Jaffa Salamon fiának körülméletlenségi ünnepe alkalmából. A gyermek, valamint a község Áron nevet nyertek. A hitközség elnöke Jaffa Samu, ki Gottlieb Dávid, Jaffa Salamon, Eisenmann Jakab és Sanders Simon segítségével vezeti a község ügyeit. A zsinagógát Friedmann denveri rabbi szentelte be; Freudenthal rabbi hatásos alkalmi beszédet mondott. Kivüle még Yeoman bíró és Jaffa József mondtak beszédeket.

— **Zsidók kitüntetése Oroszországban.** Szentpétervárból írják, hogy legújában ismét kitüntettek néhány előkelő orosz hitsorsosunkat. Schafir szentpétervári államtanácsos a II. oszt. Szaniszló-rendet, Steinberg vilnai cenzor a III. oszt. Szaniszlórendet kapták, míg Aschkenazi Benjamin grodnoi diszpolgár aranyérmert nyert.

— **Karaita-temető.** Varsóból írják, hogy a belügyminiszter megengedte az ottani karaita községnek, melynek kétezzer tagja van, hogy külön temetőt létesítsen.

Berlini levél.

Berlin, 1890. február 19.

Engedje meg tek. szerkesztő ur, hogy b. lapjában a „Montag-Vorlesungen“-ról megemlékezzem! E név alatt ismeri a berlini azon fölolvasásokat, melyet a „Verein der Gesellschaft der Freunde“ szokott rendezni a »Lehranstalt für die Wissenschaft des Judenthums« javára.

Az idei fölolvasásokat Dr. Lazarus, egyetemi philozophiai tanár, a »Lehranstalt« curatoriumának elnöke »Vererbung des Charakters« című nagyszabású értekezésével kezdte meg.

Minthogy e fölolvasás nyomtatásban nem jelent meg, nem vagyok abban a kellemes helyzetben, hogy azt részletesen ismertessen; csupán vázlatát kívánom nyújtani az egésznek, melyből azonban, úgy hiszem, a leglényegesebb, a szellem, mely azt áthatotta, tisztán és világosan lesz kivehető.

Miután a fölolvasás fösorolta mindazon véleményeket, melyek a tárgyra vonatkozólag a physiologusok és philosophusok részéről pro és contra hozattak, úgy találja, hogy tulajdonképen, nem is szükséges a modern tudományhoz folyamodnia, nem szorul ő sem Kantra, sem Schopenhauerra, mert problémája megfejtéséhez elég, ha betekint abba a lenézett, megvetett zsidó tudományba, és elolvassa a harmadfél ezer év előtt élt philosophusokat — Jeremiást és Ezechielt! Olvassák el — úgy mond — Jeremiás 31. fejezetét, melynél nagyobb, magasztosabbat emberi elme nem produkált, akkor meg fogják látni, hogy a régi Izrael is filosofált erről a themáról, és a saját romlottságát a szülők bűneivel tarkargatta, mondván: „a szülők ettek éretlen szőlőt és a gyermekek fogai vásottak el tőle.“

Ezen balhit ellen kel ki a próféta, meggyőződésének egész erejével és mennydörgő szózatával fölrázva a kishitű és kétségbe esett nemzetet.

Nem a szülők bűneiért lakoltok; azokért ti nem vagytok felelősök, hanem a saját bűneitekért; a szőlőt ti ettétek, pedig éretlen volt; azt nem kellett volna tenetek, mert hisz szabad akarattal, önállósággal, áldott meg benneteket az Ur.

Az említett közmondás ellen, mely úgy látszik ivadékról ivadékra szállt Izraelben, küzd hasonló erővel és kitarással Ezechiel: »Uj szívet és uj lelket alkossatok magatoknak« dörgi, és ezzel semmivé tesz minden álokoskodást.

A jellem — végzi a fölolvasó — nem örökelhető, hanem alkossatok magatoknak új szívet. Valóban élvezet volt hallani, mint czítálgatja az egyetemi philozophiai professzor a legmodernebb kérdés megfejtésére a profétákat és nem átalotta kijelenteni Berlin legintelligensebb

közönsége előtt, hogy Jeremiás 31. fejezeténél magasabbat emberi elme nem produkált!

Valóban erre csak egy Lazarus képes, ki nagy tudomány, és a társadalomban elfoglalt állása mellett is megőrizte azt a tiszteletet és kegyeletet vallása iránt, melylyel minden zsidónak, kell hogy visselessék.

Önkénytelen haza gondolok.

Nem lehetne-e Budapesten hasonló fölolvadásokat rendezni a rabbiképző javára?!

Pardon! hiszen önöknek is tartanak ott fölolvadásokat a Theologiai-Egylet nagyra törekvő ifjai, de mégis úgy gondolom, nagyobb eredményeket lennének képesek elérni, akár anyagilag, akár szellemileg, ha ezt az ügyet egy pár kiváló tudós tanár venné kezébe.

A második fölolvását Dr. Steinthal egyetemi philosophiai tanár, a Lehranstalt doczense tartotta. Tárty: Was Gott thut ist wohl gethan.

Ezen fölolvadás nyomtatásban is meg fog jelenni és így majd annak idején referálok róla.

Jófa.

Beküldetett.

Uj adalék ama bizonyos botrányos válási esethez.

Tek. Szerkesztő ur!

Hegedüs Károly ügyvéd ur e tisztelt lapok 8. számában, közzétett önczafolatában felemlíti, hogy kész nyilatkozattal jelentem meg nála.

Ha az igen tisztelt ügyvéd ur ezzel akarja megokolni a nyilatkozatnak általa történt aláírását, minék kell vajjon tulajdonitanom egy régibb keletű, ugyanebben az ügyben kiállított nyilatkozatát, mely egészen az igen tisztelt ügyvéd urnak kezeirása, s amely a következőképen hangzik:

Tek. Deutsch Salamon urnak

Czepléd.

Ezennel tanusítom, miszerint 1888. év őszén közbenjárásom folytán irodámban kegyed, édes atyja Deutsch Mór és Détsi Imre budapesti ügyvéd között jelenlétemben az Ön részéről neje szül. Weisz Regina részére rithus szerint kiadandó válólevél (ugynevezett gett) tárgyában alkudozások folytak, de azok eredményre nem vezettek azért, mert kegyed a Détsi Imre által, mint sógornője szül. Weisz Regina megbizottja által tett ajánlatot elfogadhatónak nem tartotta, s így a válólevél kérdése kegyed részéről is megtagadtatott.

Tisztelettel

Budapest, 3/XII. 1889.

Hegedüs Károly,
ügyvéd.

Az igen tisztelt ügyvéd ur ezen levele szerint, már hetvenhat nappal az általa »helyreigazított» nyilatkozat

aláírása előtt ugyanazt tanusította, amit ama nyilatkozat tartalmaz; minélfogva azzal a nyilatkozattal meg nem lephettem és az aláírásig bátran kiállithattam magam is, mert hisz tartalmát az igen tisztelt ügyvéd ur régen magáévá tette volt.

De nézzük meg közelebbről magát a helyreigazítást:

Détsi Imre ügyvéd ur, a hirhedett válási komédia értelmi szerzője, Hegedüs Károly ügyvéd ur előtt felmutatott leveleket, melyekből utóbbi meggyőződött, hogy a válási értekezletek nála, Hegedüs Károly ügyvéd urnál, 1887. év nyarán és őszén folytak; helyes! de bebizonyította-e ezzel Détsi ur azt is, hogy 1888-ik év őszén nem folytak?

Hisz a mit itt Détsi ur Hegedüs Károly ügyvéd urral állított, azt én pillanatig sem tagadtam. Folytak köztünk tárgyalások 1887-ben, de folytak, még pedig Hegedüs Károly ur ügyvédi irodájában és az ő közvetítése mellett **1888-ban is**; ezt Hegedüs Károly ügyvéd ur kétszer tanusította számomra kiállított nyilatkozatokban, és nem tagadja a Détsi ur számára kiállított önczafolatában sem, mely ez erős meggyőződésem, nem más, mint az agyafurt Détsi ur egyik legujabb fogása.

Sajnálom, hogy Hegedüs Károly ügyvéd ur, nem ismerve a Détsi urban lakozó furfangot, kérésének, hogy saját nyilatkozatát megczáfolja, ellent nem állott.

A napilapok különben csak folyó hó 26-án közölték, hogy az oly botrányos válási ügy fenyítő feljelentés tárgyát képezi. A feljelentést úgy az ercsi-i rabbi, mint a magam nevében dr. Visontai Soma fővárosi ügyvéd ur teljesítette. Alkalma lesz e szerint nemsokára Détsi Imre ügyvéd urnak bebizonyítania azt, hogy nem ő volt-e a rituális válólevél hamisításának értelmi szerzője, és ezzel az alkalommal bizonyára fontos szerep jut majd Hegedüs Károly ügyvéd ur nyilatkozatainak is.

Maradtam stb.

Czepléd, 1890. február 26.

Deutsch Salamon.

Figyelmeztetés.

Tekintettel arra, hogy a hitközségiünk tagjai részére való **husvéth-kenyér (maczoth)** szolgáltatásának joga a fennálló magas miniszteri rendelekek értelmében **kizárólag az alulirt hitközségnek van fentartva**, indittatva érezzük magunkat arra figyelmeztetni a t. hitközségi tagokat, hogy maczoth-szükségletüket **csakis hitközségiünk maczoth-sütőitől** szerezzék be, minthogy a husvéti kenyérnek úgy a **vidékről leendő behozatalát, mint a budai részekből, Kőbányáról és a kül-**

városokból való beszállítását, valamint a netalán megkísérelt csempészetet, avagy ügynökök általi illetéktelen elárusítást szigorúan ellenőrizni és hatósági elkobzás által megakadályozni fogjuk.

Budapest, 1890. február havában.

A pesti izr. hitközség
előljárósága.

A
„Magyar Általános Takarékpénztár
Részvénytársaság”

József-tér 8. szám.

rendes évi közgyűlését 1890. márczius
2-ikán tartja meg, a melyre a t. részvé-
nyes urak tisztelettel meghivatnak.

Az igazgatóság.

ב"ע"ד

Ueber Ersuchen des hiesigen בשר Selchwaa-
ren-Fabrikanten

Herrn JOSEF ROSENBERG

Budapest, Bäckergasse Nr. 6,

erkläre ich, dass die Fabrik Rosenberg's die einzige
hier ist, die sich der Aufsicht des בית דין צדק דפה
unterordnete und dass nur seine Fabrikate
als בשר anerkannt werden können.

Budapest, 11. Feber.

Rabbiner L. POLLAK (S. L.)

A közeledő
PURIM-ÜNNEPEKRE

van szerencsém a mélyen tisztelt házi-
asszonyokat értesíteni, hogy
a legfinomabb és legolcsóbb „Kindlik”
ugymint: „FLODEN”, Musekuchen
és mindenféle torták nálam kaphatók.

Kiváló mély tisztelettel

BRÜLL EDE, cukrász
Király-utca 53.

Asztalos- és kárpitos-munkákat

berendezésekhez

saját műhelyben elkészítve, szállit:

STEINBACH SÁNDOR

asztalos és kárpitos

teljes lakberendezési telepe: BUDAPESTEN, FERENCZ-JÓZSEF-TÉR 6. SZÁM,
a lánzhiddal és a főkapitánysággal szemközt.

Nagyobb mérvű berendezéseknél jelentékeny árengedmény

Asztalos- és kárpitos-butor több száz szobára mindig készletben van.

Fényezett és mázolt irodai butorok.

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát

(Váczi körút 14, szemben az Andrássyut
torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a
sirkőállítás szomorú kötelességét kell
teljesíteniök.

Szép és pontos kivitelért és lehe-
tőleg olcsó megszámitásért kezes-
kedik a czég jó hírneve.

Szombaton és ünnepezen zárva.

A Pannonia gőzmalom társaság Budapestben

a szükséges husvétli lisztminőségeket

a budapesti gőzmalmok eredeti lisztszámainak megfelelőleg

a helybeli rabbinatus elnöke, főtisztelendő Brill Sámuel L. ur és tisztelendő Pollák Lipót ur

szigorú ellenőrzése

mellett gyártja és szives megrendeléseket a legjutányosabb napi árak mellett fogana

Czim: Pannonia gőzmalom Budapestben.